

DĚTI GUATEMALY. KOMUNITNÍ CENTRUM KAMPA, U SOVOVÝCH MLÝNŮ 3, PRAHA, 4.–28. 2. 2011.

Mrazivý časoprostor únorového programu pražského Komunitního centra Kampa, které provozuje in situ genia loci neziskové občanské sdružení od roku 2006, oteplil neobvyklý výstavní počín: barevný pastelkový lineament a pohled fotografického media od guatemalského jezera Atitlán, součásti od roku 1955 vyhlášeného Národního parku Guatemaly. Po celý měsíc v sice malém, ale každodenně využívaném centru bylo možné zhlédnout benefiční výstavu kreseb dětí, pro které rozhodně není samozřejmostí papír zmačkat a vyhodit po prvním nepovedeném tahu. Fotografie, etnograficky laděné, vystavovaly Dita Žáková a Simona Boarová. Každý pátek v rámci doprovodného programu bylo také předvedeno tradiční mayské oblečení.

Již před časem se zrodil nápad uspořádat v Čechách výstavu obrázků školáků z guatemalské vesnice Tzununa. Vystaveno bylo padesát kresebných dílek dětí ve věku 6 až 12 let, ve formátu A4. Obrázky starších dětí nebyly zastoupeny, do školy již ani nechodí. Pracují. Sama Tzunuma je dosud fungující komunitou s tradičním způsobem života indiánské kultury. I přes turistický boom od konce 60. let 20. století se tu lze dosud setkat se dvěma světy: s živou mayskou kulturou včetně bíd a na druhé straně s globálním turistickým servisem.

Lokální turistická ekonomika zde vzkvétá. Návštěvníci parku doslova lačnají po všem tradičním, spojeném s kultem mayských bohů a legend. Guatemalci si

tak uvědomují svůj původ a dovedně toho využívají v obchodě i v cestovním ruchu. Oblast je vyhledávána i pro medializované mayské proroctví – Mayové věří, že v době zimního slunovratu roku 2012 se slunce spojí s křížovým bodem galaktické sluneční dráhy a s rovníkem a následně tak vytvoří „nebeskou bránu“ v temné trhlině Mléčné dráhy. Poté prý lidstvo vstoupí touto branou do zcela nové a „očistěné“, harmonické civilizace.

Duší benefičního projektu byla spoluautorka fotografií Dita Žáková, která v tamější jihoamerické vesnici již několik let žije. Tandem s ní vytvořil její synovec, Matěj Žák. Dita Žáková se v místních školách podílí na dalších charitativních projektech. Impulzem bylo prosté zjištění, jak bídne na tom zde školy jsou, když tam měla nastoupit i její dcera. Proto vyzvala zdejší pedagogy i zastupitele samosprávy, aby podpořili žáky v jejich kreativité a vytvořili tak základní fundus výstavy. Potenciál se nabízel sám – v Tzunumě by mělo chodit do školy na 480 dětí (ve věku 3 až 18 let). Roční rozpočet na školní potřeby jednoho dítěte však činí 18 USD.

Projekt by ztroskotal již na samém počátku kvůli nedostatku papíru a výtvarných potřeb. Cílem bylo tedy získat z dobrovolného vstupného a darů za artefakty finanční prostředky a poskytnout je vlastně hlavním vystavovatelům. Problém však nastal v okamžiku, kdy Žákoví zjistili, že děti doma ani žádné pastelky či něco podobného nemají! Rodiče si to nemohou dovolit. Původní vize byla tedy taková, že se nakoupí materiál a rozdá dětem domů. Jak se však organizátorka dozvěděla od tamějšího ředitele státní školy, kdyby děti

přinesly pastelky nebo papírové čtvrtky domů, rodiče by jim je pravděpodobně vzali a vyměnili na trhu např. za cukr. Proto bylo rozhodnuto, že získané finanční prostředky na výtvarné potřeby budou přiděleny do školy.

Neoddiskutovatelným záměrem výstavy bylo také seznámit naši veřejnost s kulturním prostředím a mayským fenoménem Guatemalské republiky. Vernisáž 4. února 2011 byla spojena s ochutnávkou tradičních guatemalských pokrmů; akce se zúčastnil i honorární konzul Guatemalské republiky Ludvík Hubený.

V duchu benefice se mohli zájemci na druhé prezentaci 11. února seznámit s tvorbou Miguela Angela Asturiase, nositele Nobelovy ceny za literaturu, či světoběžníka Martina Prechtela. Nechyběly ani ukázky pohádek a mayské legendy či tradiční hudba. Vystoupila rovněž propagátorka mayské kultury Olga Vilímková. Zakladatelka Nadačního fondu Inka přednesla na třetím večeru 18. února 2011 příspěvek „Mayové dnes“. V jeho průběhu byla vystavena i sbírka guatemalských šperků.

Záštitu nad projektem Děti Guatemala poskytl Česká iberoamerická společnost, Konzulát Guatemalské republiky s podporou Komunitního centra Kampa a Nadačního fondu Inka. Slibným dovětkem je, že projekt našel svůj stánek také v Náprstkově muzeu v podobě kolekce (zatím neprodaných) kreseb guatemalských dětí. Pod osobní patronací jej převzala a spolupráci přislíbila uznávaná odbornice Olga Kandertová.

Marcela Suchomelová (EÚ AV ČR, v. v. i.)

SOUSEDÉ NA TALÍŘI – DIE NACHTBARN AUF DEM TELLER. O SPOLEČNÉM ARÓZDÍLNÉM V KUCHAŘSKÉM UMĚNÍ JIŽNÍ MORAVY A DOLNÍHO RAKOUSKA. VÝSTAVA V ETNOGRAFICKÉM ÚSTAVU MORAVSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA V BRNĚ 2011.

Kultura stravování je vděčné téma v mnoha ohledech včetně odborných etnologických interpretací, ale jako muzejní exponát se jídlo použít nedá. Rozhodne-li se muzezník pro výstavu s touto tematikou, nestačí dostatek materiálních předmětů sloužících k přípravě pokrmů a stolování. Je potřeba nápad, jak to vše prezentovat na odborné úrovni, zajímavě a přitažlivě.

Je v tradici Etnografického ústavu Moravského zemského muzea, že s takovými nápady přichází a představuje zdánlivě obtížně vystavitelná témata originálním způsobem. Nejčerstvější je výstava Hany Dvořákové (červen 2011) o jídle jako kulturním spojujícím i odlišujícím fenoménu v regionech jižní Moravy a Dolního Rakouska.

Expozice je řazena do několika bloků, z nichž každý má svou ideu a „chut“. Vstupní oddíl přibližuje jídlo v tradiční, ale zatím prakticky zcela opomíjené oblasti. Je to strava poutníků, tedy těch, kteří překračovali hranice regionů, krajů i zemí, aby vykonali jednu z náboženských povinností a přitom se bezděky stali pozorovateli i aktéry při střetávání různých kulturních projevů, zvyklostí a stereotypů. V kontextu výstavy je to vstup velmi případný. Dvěma hlavními potravinami jsou zde zcela přirozeně chléb a víno, nejsymboličtější potraviny, prezentované v kulisách tvořených obrazy známých moravských a dolnorakouských poutních míst (zachycených